

AKTIVITETER FOR SÅRBARE MIGRANTER

2014

Røde Kors

Sårbare migranter

INNHold

- 03 Humanitære behov
- 04 Røde Kors som humanitær aktør
Aktiviteter på asylmottak
- 07 Helsesenter for papirløse
- 09 Besøksordningen på Trandum
- 10 Humanitære tiltak for fattige tilreisende
- 11 Akutt overnattingstilbud for
fattige tilreisende
- 13 Aktiviteter for ofre for menneskehandel
- 14 Røde Kors satser på økt mangfold
Kvalitetssikring og opplæring

RØDE KORS-PRINSIPPENE

HUMANITET

Røde Kors er grunnlagt ut fra ønsket om upartisk å bringe hjelp til de sårede på slagmarken. Både i sitt internasjonale og nasjonale arbeid streber Røde Kors etter å forebygge og lindre menneskelig lidelse. Organisasjonens formål er å beskytte liv og helse og sikre respekt for enkeltmennesket. Røde Kors arbeider for å fremme gjensidig forståelse, vennskap, samarbeid og varig fred mellom alle folk.

UPARTISKHET

Røde Kors yter hjelp uten hensyn til nasjonalitet, rase, trosbekjennelse, samfunnsklasse eller politisk overbevisning. Røde Kors streber utelukkende etter å lindre nød og komme hurtig til hjelp der nøden er størst.

NØYTRALITET

For å kunne bevare alles tillit skal Røde Kors ved konflikter ikke ta parti eller på noe tidspunkt la seg engasjere i uoverensstemmelser av politisk, rasemessig, religiøs eller ideologisk karakter.

UAVHENGIGHET

Røde Kors er uavhengig. Selv om det nasjonale Røde Kors skal bistå myndighetene under krig og i nødsituasjoner og er underlagt landets lover, må Røde Kors alltid opprettholde sin selvstendighet for til enhver tid å kunne handle i overensstemmelse med Røde Kors-prinsippene.

FRIVILLIGHET

Røde Kors er en humanitær hjelpeorganisasjon basert på frivillig medlemskap og er ikke på noen måte tilskyndet av ønske om økonomiske fordeler.

ENHET

I hvert land kan det bare være én Røde Kors-organisasjon. Den må være åpen for alle og utføre sin humanitære virksomhet over hele landet.

UNIVERSALITET

Røde Kors er en verdensomspennende bevegelse hvor de nasjonale Røde Kors-foreningene har samme status og deler samme ansvar og plikt til å hjelpe hverandre.

*Vedtatt på den 20. internasjonale
Røde Kors-konferansen i Wien i 1965.*

Aktivitetsrapporten 2014 er utarbeidet av
Nasjonal avdeling for omsorgsfag.

Grafisk utforming: Bring Dialog

Utgitt: 2015

Alt innhold er utarbeidet for Røde Kors.
Copyright © 2015 Røde Kors, Norge.

Det er ikke tillatt å kopiere, lagre, overføre, vise eller fremføre offentlig, bearbeide eller på noen måte endre innholdet i dette materialet uten forhåndssamtykke fra Røde Kors.

Kontaktinformasjon

Karin Afeef, seniorrådgiver migrasjon
karin.afeef@redcross.no

Hannah Cooper, seniorrådgiver migrasjon
hannah.cooper@redcross.no

Sidsel Hansen Persson, seniorrådgiver sosial inkludering og mangfold
sidsel.hansen@redcross.no

Humanitære behov

De siste årene har nettoinnvandringen¹ til Norge vært historisk høy. Nettoinnvandringen i både 2011 og 2012 var høyere enn i hele tiårsperioden 1976-1985 (SSB:2013) I 2014 var nettoinnvandringen til Norge 38 100, en markant nedgang på 10 000 fra toppen i 2012. Det er allikevel et høyt tall i et mer langsiktig perspektiv. Nettoinnvandring stod for 67 prosent av folkeveksten i landet i 2014.

Det er liten tvil om at migrasjon er og blir et fenomen som setter sine spor i det norske samfunnet. Med en markant økning i antall migranter, vil det også være naturlig å snakke om økte humanitære behov i samfunnet, blant annet knyttet til den første etableringsfasen i landet. Innvandringsårsaker og sammensetning av migranter som kommer til landet har også endret seg i senere år. Som følge av dette, har det oppstått nye humanitære behov som må løses. Nedenfor følger en kort oversikt over noen sentrale utfordringer for ulike sårbare grupper:

ASYL. I 2014 ble det registrert 11 480 nye asylsøknader til Norge. Av disse fikk 3588 innvilget asyl. Asylsøkere i Norge er en sårbar gruppe. De lever i en uavklart tilværelse og har begrensede muligheter og rettigheter i samfunnet. Mange har også flyktet fra krig og konflikt og er preget av dette. Livet på asylmottak er preget av passivitet, isolasjon og utestengelse fra arbeids- og samfunnsniv. Samtidig har beboere på mottak behov for å rekonstruere mening i tilværelsen og gjenerobre kontroll over eget liv. Manglende effektivisering av utreisevedtak, kombinert med lang bosettingskø, har også ført til en opphopning av personer på asylmottak som ikke lenger er asylsøkere. Ved utgangen av 2014 bodde det fremdeles ca. 5000 personer som har fått innvilget asyl i Norge på asylmottak. Disse har klare humanitære behov direkte knyttet til sin uavklarte situasjon med hensyn til hvilken kommune som vil bosette dem. Det anslås at ca. 1/3 av beboere på mottak venter på å bli bosatt, mens 1/3 har fått endelig avslag på asylsøknaden sin.

TVANGSRETUR. De senere år har norske myndigheter hatt en aktiv returpolitikk, blant annet med mål om å øke antall tvangsreturer ut av landet. De siste fem årene har antall tvangsreturer fra Norge økt med 68 prosent. I 2014 ble totalt 7259 personer uttransportert av politiet, en økning på 22 prosent fra året før. Personer som blir sendt ut av landet med tvang er i en veldig sårbar livssituasjon, uavhengig av årsaken

til at de blir utvist. Behovet for Røde Kors' tilstedeværelse for denne gruppen har økt i takt med utvidelse av kapasiteten på Trandum utlendingsinternat og det økende antallet tvangsreturer.

PAPIRLØSE. Personer som oppholder seg i landet uten lovlig opphold, ofte kalt «papirløse», er en gruppe med svært begrensede rettigheter i Norge – noe som i seg selv skaper humanitære behov. Denne gruppen får ofte ikke oppfylt de få rettighetene de har, spesielt når det gjelder tilgang til helsetjenester. De papirløses frykt for å oppsøke offentlige tjenester, manglende kunnskap og praktisk tilrettelegging fra helsevesenets side, samt myndighetenes stadig mer restriktive politikk, gjør den humanitære situasjonen for de papirløse prekær. Det er vanskelig å si hvor mange papirløse som befinner seg i Norge, men SSB anslo i 2006 at det dreide seg om ca. 18 000 personer. Fordi de har svært begrensede rettigheter i Norge, er de blant de mest sårbare menneskene i samfunnet vårt.

ARBEIDSINNVANDRING. I 2014 var det 34 000 migranter fra EØS-området som registrerte seg hos norske myndigheter for å arbeide. De fleste kom fra Polen, Litauen og Romania. Siden 2006 har antall arbeidsinnvandrere til Norge økt betydelig, og arbeid er i dag den viktigste årsaken til innvandring i Norge. Dette skyldes i stor grad økt tilstrømning fra EØS-området, blant annet som følge av EU-utvidelse og økt mobilitet innad i Europa. Denne mobiliteten fører også til at svært fattige mennesker fra ulike deler av Europa søker seg til Norge for å bedre sine levekår. Disse fattige tilreisende lever i stor nød, og får ikke dekket sine grunnleggende behov mens de er i Norge. En stor andel av denne gruppen tilhører romfolket, som er blant Europas mest marginaliserte minoritetsgrupper.

MENNESKEHANDEL. Ofre for menneskehandel er ofte ensomme, og i mange tilfeller isolerte. De trenger et pusterom fra en tung hverdag, i tillegg til bistand og støtte til en rekke nødvendige oppgaver. Etter norsk lov har personer som identifiseres som mulige ofre for menneskehandel krav på seks måneders midlertidig arbeids- og oppholdstillatelse. I denne perioden har de rett til tilpasset oppfølging og aktiviteter som kan stimulere til selvhjelp. Det finnes i dag svært få tilbud for denne gruppen når gjelder omsorg og nettverksbygging.

¹ Nettoinnvandring er innvandring minus utvandring.

Røde Kors som humanitær aktør

Røde Kors har lang erfaring med å bistå mennesker som krysser landegrensene og har humanitære behov som følge av dette, både i Norge og internasjonalt. Noen behov er mer langsiktige og handler i hovedsak om integreringsprosesser i mottakerlandet. Dette kan for eksempel være behov for å etablere nye sosiale nettverk eller å lære seg språk og kulturelle koder. Andre behov er mer akutte og kan omfatte husly, sanitærtjenester, grunnleggende helsetjenester og psykososial støtte i krise.

Røde Kors i Norge har en bred portefølje av integreringsaktiviteter, og vi er til stede på asylmottak over hele landet. De senere årene har organisasjonen jobbet etter to ulike spor på migrasjonsfeltet; ett som fokuserer på integrering og mangfold, og ett som tar for seg aktiviteter for spesielt sårbare migranter med akutte behov. Migranter med akutte behov har ofte uavklart status i landet (for eksempel som asylsøkere), eller er personer uten lovlig opphold (ofte omtalt som «papirløse»). Dette er grupper som befinner seg i

velferdssamfunnets randsone, grupper som ikke alltid fanges opp av samfunnets øvrige sikkerhetsnett. Her har Røde Kors et stort humanitært ansvar, både som støtteaktør til norske myndigheter² og som uavhengig humanitær «sporhund» som skal avdekke, hindre og lindre nød.

Som følge av at Røde Kors er del av en verdensomspennende organisasjon, har vi en unik tilgang til sårbare migranter i Norge og nyter stor tillit. Det er mange migranter som kjenner Røde Kors-/Røde Halvmånebevegelsen fra sine opprinnelsesland, og fra reisen underveis til Norge. Mange setter også sin lit til organisasjonen som følge av vårt nøytrale, uavhengige og upartiske mandat.

Denne rapporten vil fokusere på Røde Kors' nasjonale innsats for sårbare migranter i 2014. For mer informasjon om integreringsarbeidet, se egen aktivitetsrapport om dette.

² I 2009 ble Røde Kors' rolle som humanitær støtteaktør for norske myndigheter i fredstid anerkjent gjennom en kongelig resolusjon. Støtteaktørrollen er en anerkjennelse fra norske myndigheter av at visse humanitære oppgaver bedre kan utføres av Røde Kors med vårt uavhengige og nøytrale mandat.

Aktiviteter på asylmottak

Å bo på asylmottak kan være ensidig, langtekkelig og frustrerende. Usikkerhet og lang ventetid kan føre til at mange savner opplevelse av mening, mestring, trygghet og tilhørighet i hverdagen. Formålet med Røde Kors' aktiviteter på asylmottak er å bidra til en positiv og meningsfull fritid for mennesker som venter på at asyløknaden deres skal bli avgjort, eller på at de skal bli tildelt en bostedskommune. Opplevelse av verdighet og tilhørighet skapes gjennom positive medmenneskelige relasjoner med «vanlige folk» i aktiviteter i lokalmiljøet.

Røde Kors ønsker å ta utgangspunkt i asylantenes egne ressurser og interesser. Kan de gjøre noe tilsvarende som de gjorde i hjemlandet? Dette kan være å lede en aktivitet, være fotballtrener, teaterinstruktør, holde ulike kurs osv. På denne måten får asylantene brukt ressursene sine, og vil kunne framstå som engasjerte og ansvarlige personer som bidrar i lokalsamfunnet. Slik vil også lokalbefolkningen lettere kunne inkludere dem i nye nettverk.

- Det er **117 ordinære asylmottak** i Norge.
- Røde Kors samarbeider med **70 asylmottak**.
- Det er **650 frivillige** i aktiviteter på asylmottak.
- ca. **1500 asylanter** benytter seg av tilbud fra Røde Kors.

Aktiviteten som Røde Kors tilbyr varierer ut i fra behovene til beboerne på det enkelte mottak, og etter hvilken tilgang Røde Kors har på frivillige i lokalmiljøet. Noen aktiviteter er regelmessige og skjer ukentlig - som turer, besøke severdigheter, faste aktiviteter for barn på mottak, sportsaktiviteter som svømmetrening, kurs osv. Andre aktiviteter er enkelt-

stående arrangementer som juletreff, sommerfest osv. Vi har også kurs i førstehjelp, data, i ulike hobbyer, temakvelder med mer.

Frivillighet

På de fleste stedene er det en gruppe frivillige på 2-4 personer som organiserer aktiviteten og deltar sammen med beboerne. Dette gjør det mer stabilt hvis en frivillig blir syk, men det har også en sosial faktor og bidrar til å skape trygghet.

«Jeg gleder meg til hver tirsdag for da kommer Røde Kors.»

Beboer på asylmottak

Aktiviteter i 2014

Vi ser fortsatt en gledelig utvikling fra årlige «én-gangs-aktiviteter» som julefester, sommerturer osv., til mer faste ukentlige eller månedlige aktiviteter. Aktivitetene har også blitt mer varierte. Blant annet har beboere på asylmottak blitt med i lokale turlag og gått turer i nærmiljøet. Å lære å svømme og sykle er også satt på dagsorden. Her har Røde Kors inngått et samarbeid med Trygg Trafikk og Svømmeforbundet.

Eksempler på aktiviteter

Risør Røde Kors hadde en tid hatt lav aktivitet til tross for et stort og nyrehabilitert Røde Kors-hus. Da det ble etablert nytt asylmottak i Risør med 148 beboere, inviterte Risør Røde Kors alle frivillige organisasjoner i nærheten til å utføre sine aktiviteter i samarbeid med asylmottaket. Det har ført til et utall av aktiviteter for store og små på ulike dager. For eksempel har Risør Røde Kors familiedag en lørdag i måneden hvor voksne og barn kommer sammen. De pusler, bygger med Lego, spiller Ludo, lager mat eller har annen felles aktivitet. I tillegg har de strikkekurs på tirsdager. Frivillighetskoordinatoren i byen tar seg av registrering av hvilken organisasjon som har hvilken aktivitet når. Befolkningen i Risør har meldt seg som frivillige og som en journalist skrev som overskrift i sin artikkel fra en av aktivitetsskveldene:

«En gyllen sjanse for Risør-folk! Integrering skjer ikke på et kontor, men der folk bor.»

Fra engleverksted i Risør før jul. Foto: Sidsel H. Persson.

I flere distrikter har barnefamilier fra mottaket fått delta på tilbudet «Ferie for alle» og knyttet kontakter med andre foreldre som de kontakter etter ferieoppholdet.

Fredrikstad Røde Kors har regelmessige turer ut i skjærgården med beboere fra asylmottaket. Dette er til stor glede for store og små som blir kjent i nærmiljøet og kan dra ut selv senere.

«Å være med i aktivitetene til Røde Kors har lært meg så mye om frivillighetens muligheter og gleder! Uansett utfallet av asylsøknaden min, vil jeg oppsøke Røde Kors eller Røde Halvmåne dit jeg kommer.»

Deltaker i aktivitet på mottak

«Gartnerskole». Foto: Søndre Land Røde Kors.

Samarbeidspartnere og bidragsytere

Røde Kors samarbeider med Utlendingsdirektoratet (UDI). UDI tildeler hvert år midler til frivillige organisasjoner for å skape aktiviteter for barn og unge under 18 år som bor i asylmottak. Fra å få støtte til tre distrikter, fikk vi i 2014 innvilget støtte til 13 distrikter fordelt på 17 kommuner. Dette er en flott utvikling som gir ny motivasjon til dette viktige arbeidet. Røde Kors har flere steder inngått et samarbeid med lokale tur- og jaktlag. «Tryta» er barne- og ungdomsorganisasjonen for det «voksne» lokale Jeger- og fiskelaget. Der lærer de å lage fuglekasser om vinteren og å fiske på ulike måter på i vår- og sommerhalvåret. Barn og unge på asylmottaket er nå invitert med her.

På flere mottak samarbeider Redd Barna og Røde Kors om å gi et aktivitetstilbud.

«Det er spesielt hyggelig og viktig at barna kan få se og oppleve at foreldrene og de voksne kan glede seg i en aktivitet sammen. Det er ellers nok av bekymring og tristhet i hverdagen på et asylmottak».

Røde Kors-frivillig

Videre arbeid

Røde Kors har både et ønske og et mål om å samarbeide med alle asylmottak i Norge. Der det er et asylmottak og en Røde Kors-forening, bør det etableres et samarbeid. Vi ønsker å legge til rette for flere og varierte aktiviteter for barn og unge, men også for enslige. For eksempel tror vi at mer organisert norsk-trening på alle mottak vil bidra stort til mer trivsel og deltakelse i lokalsamfunnet.

I flere distrikter, som for eksempel Aust-Agder, Vestfold og Troms, har vi sett at Røde Kors kan samarbeide mer på tvers av egne aktiviteter gjennom aktiviteter på asylmottak. Her har både BARK (Barnas Røde Kors) RØFF (Røde Kors Førstehjelp og Friluftsliv), Besøktjenesten og Hjelpkorpsset engasjert seg.

«Åpent folkemøte», som det ble invitert til i Risør i regi av Røde Kors, er en modell som Røde Kors ønsker å utvikle videre. Møtet ble arrangert for å mobilisere både organisasjoner og lokalbefolkning til aktiviteter på asylmottaket med alle de nye innflytterne til Risør. Slike tiltak kan endre negative hold-

Foto: Fredrikstad Røde Kors.

ninger og bidra til mer faktakunnskap og involvering. Ved at Røde Kors samarbeider med asylmottak om aktiviteter, bidrar vi både til at asylantene får brukt sine ressurser, og til at lokalsamfunnet knyttes nærmere til mottakene og beboerne der.

«Man får knyttet viktige relasjoner og kommer i samtaler hvor også de lokale kan få svar på ting de lurer på. Asylantene spør ofte om muligheten for å hjelpe til»

Miljøarbeider på asylmottak.

For hvert ønske og behov for utvidelse av aktivitet, er det en forutsetning at det er nok frivillige. Dette er allerede en utfordring for aktiviteter på asylmottak i regi av Røde Kors, men det er oppnådd mange gode resultater i 2014. Røde Kors Ungdom hadde en egen holdningskampanje «Leve – ikke vente», hvor de fokuserte på at ungdom som sitter uvirksomme på et asylmottak er i en spesielt sårbar situasjon. Kampanjen rekrutterte både flere unge og eldre til aktiviteter i samarbeid med asylmottaket i nærmiljøet.

Kvalitetssikring og opplæring

Alle som melder seg som frivillig til Røde Kors' aktiviteter på asylmottak blir møtt av en ansatt tilrettelegger eller en frivillig leder for aktiviteten. Dette gir den frivillige anledning til å fortelle litt om seg selv og sin motivasjon for å bli frivillig. Representanten fra Røde Kors forteller om det lokale tilbudet og går gjennom instruksjonen før den den frivillige blir sluset videre ut i opplæring og aktivitet.

Krav til frivillige

Frivillige til Røde Kors' aktiviteter på asylmottak må:

- Gjennomføre intervju og obligatorisk opplæring
- Undertegne og overholde etikk- og taushetserklæring

Opplæring

Røde Kors tilbyr alle frivillige en opplæringspakke, der det inngår et temakurs i flerkulturelt arbeid

- Introduksjon til Røde Kors
- Grunnkurs i førstehjelp
- Grunnkurs i psykososial førstehjelp
- Temakurs flerkulturelt arbeid

Helsesenter for papirløse

Helsesenteret for papirløse migranter er et samarbeidsprosjekt mellom Kirkens Bymisjon i Oslo og Røde Kors. Senteret ble etablert i 2009 og har som hovedmål å yte helsehjelp og gi helseinformasjon til papirløse migranter. Senteret har åpent for pasienter to dager i uken, har gruppeaktivitet på kveldene og er basert på frivillighet.

Økning i antall konsultasjoner

Helsesenteret for papirløse i Oslo har hatt et meget aktivt år. Senteret har hatt en økning i antall pasienter på 15 prosent siden 2012. Ti nye barn har fått behandling på Helsesenteret i 2014. Antall konsultasjoner økte med sju prosent i 2014, og rundt 25-50 flere pasienter fikk behandling hvert kvartal sammenlignet med året før. Pasientene har mulighet til flere konsultasjoner per dag, for eksempel til både psykolog og fysioterapeut. Pasientgruppen kommer fra 62 ulike land. De fem største landgruppene er Afghanistan, Somalia, Mongolia, Romania og Etiopia.

Sammensatte helseproblemer

Pasientene på helsesenteret kommer hovedsakelig med problemer knyttet til muskel og skjelett, for-døydelse, psykisk helse, hud og luftveier. Mange problemer er sammensatte og trenger kontinuitet og oppfølging. En ser også helseproblemer som kunne vært forebygget og behandlet på et tidligere tidspunkt. Helsesenteret erfarer at pasientenes helsebehov er relatert til historien fra opprinnelseslandet og mangel på helsetilbud der, erfaringene deres fra migrasjonsreisen og prosessen i Norge, og er knyttet til en meget vanskelig livssituasjon som papirløs. Samtidig er det stort sett vanlige problemstillinger pasienter kommer med og som helsepersonell møter på et fastlegekontor, legevakt eller migrasjonshelsesenter. Senteret har

- **1060 pasienter** ble behandlet på senteret. 623 av disse var nye.
- **150 aktive frivillige.**

identifisert følgende bekymringsområder: Tannhelse, psykisk helse og kroniske sykdommer som ikke får god nok oppfølging.

Selvhjelp og sosialt nettverksarbeid

Helsepersonell på senteret erfarer at papirløses opplevelse av å være ekskludert i samfunnet er en stor belastning for deres psykiske helse. Mange mangler rutiner og aktivitet i en hverdag som preges av å ha fått satt livet på vent. Aktivitetene har som mål å gi positive opplevelser sammen med andre, og en pause fra vanskelige tanker. I tillegg har Helsesenteret inngått samarbeid med frivillighetsentraler lokalt og aktiviteter internt i både Røde Kors og Kirkens Bymisjon, slik at pasientene kan få et bredt tilbud av aktiviteter og muligheter til å bidra som frivillig.

Prosjektarbeid

I 2014 har helsesenteret videreført tre prosjekter innen psykisk helse, hiv og seksuelt overførbare infeksjoner. I prosjektet knyttet til psykisk helse er det gjennomført individuelle samtaler, gruppesamlinger og felles veiledning for ulike pasientgrupper med fokus på psykisk og psykososial helse og foreldre-veiledning. Dette arbeidet har fokusert på hverdagsmestring, selvhjelp og sosialt nettverksarbeid. I 2014 ble det opprettet et tilbud til foreldre som ønsker å delta i International Child Development Program (ICDP)- gruppe. I tillegg har senteret jobbet med å

Helsesenter for papirløse. Foto: Røde Kors.

styrke kapasiteten til å møte behov for både støtte-samtaler, oppfølging og akutte drop-in samtaler. Det andre prosjektet går ut på forebygging av hiv-smitte gjennom generell seksualopplysning og hurtigtesting.

I 2014 har frivillige fra Oslo Røde Kors drevet prosjektet «Rett til å bli sett» for pasienter på helsesenteret som er mulige ofre for menneskehandel. «Rett til å bli sett» er et ukentlig drop-in samtaletilbud der frivillige tilbyr veiledning og informasjon om rettigheter, samt mulighet for bistand og beskyttelse. I 2014 ble det gjennomført 48 vakter med rundt 30 frivillige, som gjennomførte 27 samtaler med 13 ulike deltakere. Deltakerne var fra Iran, Nigeria, Pakistan og Afghanistan, og tema for samtalen var blant annet rettigheter i arbeidslivet, asyl, og hjelp til å finne mat og et sted å sove.

Frivillighet

I 2014 har Helsesenteret hatt rundt 150 aktive frivillige – bestående av leger (ulike spesialister som for eksempel gynekologer, psykiatere, nevrologer), psykologer, sykepleiere, fysioterapeuter, jordmødre, bioingeniører, farmasøyter og miljøarbeidere, inkludert cirka 40 frivillige telefontolker. Frivillig arbeid ved senteret utgjorde i 2014 omtrent fire årsverk, eller 6812 arbeidstimer.

Besøksordningen på politiets utlendingsinternat på Trandum

Røde Kors frivillige besøker Trandum utlendingsinternat. Foto: Røde Kors.

Røde Kors' besøksordning på politiets utlendingsinternat på Trandum ble etablert i 2010 og baserer seg på en samarbeidsavtale mellom Politiets Utlendingsenhet (PU) og Røde Kors. Aktiviteten går ut på at frivillige fra Akershus Røde Kors regelmessig besøker internerte migranter på Trandum. Målsettingen er å avhjelpe sosial isolasjon blant de internerte, og tilby medmenneskelig kontakt utover den de får gjennom de ansatte ved internatet.

Voksende gruppe frivillige ga stabilitet til aktiviteten

I mai 2013 ble det signert en ny avtale mellom Røde Kors og Politiets Utlendingsenhet. Dette førte til ny giv i aktiviteten og ga de frivillige en stabilitet og forutsigbarhet i tjenesten. Innen utgangen av 2013 var 13 nye frivillige rekruttert, skolert og innlemmet i aktivitet. I 2014 ble det gjort en ytterligere innsats for å rekruttere nye frivillige, og ved årets utgang var det 25 aktive frivillige tilknyttet besøksordningen på Trandum. En stor gruppe frivillige gir aktiviteten forutsigbarhet og stabilitet.

- Totalt **25 aktive frivillige**.
- **47** gjennomførte **besøk**.

Kvalitetssikring og opplæring

Aktiviteten har et særskilt fokus på kvalitetssikring og opplæring. De frivillige blir gitt grundig opplæring både hos Røde Kors og hos Politiets Utlendingsenhet før oppstart i aktivitet. I 2014 ble det startet et nytt kurstilbud innen samtaleteknikk. En gruppe på seks frivillige gjennomførte kurset høsten 2014, mens de resterende frivillige vil få det samme tilbudet i 2015.

Erfaringer fra aktiviteten

De frivillige erfarer at besøksordningen på Trandum er et viktig humanitært bidrag til internerte på Trandum. De internerte er i en svært vanskelig livssituasjon og går en usikker fremtid i møte. Internatets isolerte beliggenhet gjør det krevende

for venner og familie å komme på besøk, noe som er spesielt belastende for de personene som oppholder seg på Trandum over lengre perioder.

Det er liten tvil om at de fleste internerte setter stor pris på Røde Kors' tilstedeværelse. Frivillige kan melde om internerte som «lyser opp» når de kommer på besøk og internerte som viser dyp takknemlighet for samtaler og utveksling under besøk. Selv om de frivillige ikke kan gå inn i den enkeltes utlendingssak,

eller avhjelpe de omstendighetene som vedkommende befinner seg i, ser Røde Kors at det er en stor verdi i seg selv å tilby støtte til denne gruppen mennesker. Det å ha en utenforstående til å dele tanker og bekymringer med i en så presset livssituasjon kan være svært viktig. Også ansatte på internatet påpeker verdien av at nøytrale og upartiske frivillige besøker de internerte med jevne mellomrom og sier at dette ofte kan virke konfliktdependende på miljøet.

Humanitære tiltak for fattige tilreisende

I 2014 har Røde Kors driftet humanitære tiltak for fattige tilreisende flere steder i landet; i Oslo, Kristiansand og Trondheim. Tiltakene har vært delvis finansiert av tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet. I Oslo har Røde Kors, sammen med Kirkens Bymisjon, driftet et helårstilbud om akutt overnatting

for fattige tilreisende. I Kristiansand har Røde Kors i samarbeid med flere andre organisasjoner driftet akuttovernatting på vinterstid, i tillegg til et helårs sanitæranlegg. I desember 2014 åpnet Røde Kors, i samarbeid med Kirkens Bymisjon, et vintertilbud om akuttovernatting for fattige tilreisende i Trondheim.

Sovesal på akuttovernatting i Kristiansand. Foto: Røde Kors.

Akuttovernattingstilbud for fattige tilreisende i Oslo

Sommeren 2013 etablerte Røde Kors et akutt overnattingstilbud for fattige tilreisende i Oslo, sammen med Kirkens Bymisjon. Målsettingen med denne aktiviteten er å tilby akutt humanitær assistanse til fattige tilreisende som lever i sosial nød i Oslo. Erfaringer fra aktiviteten i 2014 viser at det fortsatt er et stort humanitært behov for akuttovernatting i Oslo.

Omorganisering og effektivisering av aktiviteten

I 2014 har aktiviteten vært gjennom en omfattende omorganisering for å effektivisere og forbedre driften av akutt overnatting. Tiltaket mottok midler fra Justis- og beredskapsdepartementets tilskuddsordning i 2014, men finansieringen var ikke tilstrekkelig til å videreføre tiltaket slik det var organisert. Det ble nødvendig å finne nye løsninger for å kunne opprettholde et tilbud om 100 sengeplasser per natt. Fra 15. mai 2014 ble to nye overnattingslokaler tatt i bruk, med 50 sengeplasser på hvert sted. Røde Kors drifter nå et tilbud for menn i Misjonskirken på Majorstua,

- **33 218 overnattinger.**
- **2044 unike gjester** er registrert.
- **516 frivillige** har bidratt i aktiviteten og har tatt totalt **2110 vakter**, tilsvarende ca. 3825 timer.

mens Kirkens Bymisjon drifter et tilbud i Gamlebyen kirke for kvinner og eldre menn. Erfaringene fra omlegging av driften har vært svært gode, og de nye lokalene fungerer bra.

Mangfold blant fattige tilreisende

Etter ett og et halvt års drift har Røde Kors registrert at gruppen som søker seg til akuttovernattingstilbudet er svært mangfoldig. Selv om den største andelen er fra Øst-Europa, ble det i 2014 registrert overnattende fra 85 ulike land. 78 prosent kommer fra Øst-Europa, 10 prosent fra Sør-Europa og 8 prosent fra Nord- og Vest-Afrika.

Overnattingsgjest på akutt overnatting i Oslo. Foto: Tine Poppe.

Frivillighet – en bærebjelke i prosjektet

Selv om aktiviteten har vært driftet av en stab med prosjektleder og vaktledere, hadde ikke prosjektet vært mulig å gjennomføre uten en stor gruppe dedikerte frivillige. Frivillige har blant annet hatt ansvar for å registrere gjester og ta i mot og sjekke ut gjester ved overnattingslokalene. Entusiasmen og engasjementet blant de frivillige har vært avgjørende for prosjektets suksess og har også vært holdnings- skapende for Oslos befolkning.

Akuttovernatting og sanitært tilbud for fattige tilreisende i Kristiansand

I Kristiansand har Røde Kors driftet akutt overnatting for fattige tilreisende på vinterstid, i tillegg til et helårs sanitæranlegg. Sanitæranlegget, som har vært driftet siden 2012, består av en brakke med toalettrom og dusjrom. Tiltaket ble i 2014 drevet i samarbeid med Domkirken, Frelsesarmeen, den Gresk Ortodokse kirke og Kirkens Bymisjon, og organisasjonene ruller på ansvaret med ettersyn. Brukerne av anlegget er selv ansvarlige for renhold og orden, noe som har fungert godt. Antall brukere har variert i løpet av året, og på det meste har 50 personer tatt anlegget i bruk.

I tillegg har Røde Kors, sammen med Kirkens Bymisjon, driftet akutt overnatting. Tiltaket ble etablert som et vintertilbud i januar 2014, og var åpent frem til 31. mars. Tilbudet startet opp igjen 3. november med sikte på å være åpent frem til slutten av mars 2015. Overnattingslokalene er i en nedlagt skole og tilbyr totalt 30 sengeplasser per natt. I 2014 har det i snitt overnattet 20 personer per

natt, de fleste fra Romania. Syv frivillige har bidratt til å drifte akuttovernattingen. Driften av tiltakene fungerer godt, mye takket være et godt samarbeid med Kristiansand kommune som stiller sanitæranlegg og overnattingslokaler til disposisjon og betaler for utgifter til strøm, søppeltømming og annet.

Akuttovernatting for fattige tilreisende i Trondheim

I desember 2014 opprettet Røde Kors, i samarbeid med Kirkens Bymisjon, et vintertilbud med akuttovernatting i Trondheim. Etter planen skulle tilbudet ha åpnet 1. november, men dette ble utsatt grunnet mangel på egnede lokaler. I desember åpnet akuttovernatting i midlertidige lokaler stilt til disposisjon av Trondheim kommune. Det var i snitt 10 overnattende per natt, og 11 unike gjester benyttet seg av tilbudet. Disse var primært fra Romania, men noen var også fra Litauen og Russland. I julen var det stor interesse fra frivillige som ønsket å bidra under registreringsvakten, noe som sikret full dekning i juleferien. Erfaringene etter noen ukers drift har vært gode, og gir bra forutsetninger for videre drift i 2015.

Aktiviteter for ofre for menneskehandel

Røde Kors har siden 2008 driftet aktivitet for ofre for menneskehandel i Oslo og Bergen.

Aktiviteter i regi av Oslo Røde Kors

- «Rett til å bli sett – Røde Kors»

«Rett til å bli sett – Røde Kors» består av tre tiltak for personer utsatt for menneskehandel; leksehjelp, nettverk gjennom en-til-en-kontakt og fellesaktiviteter og et drop-in samtaletilbud der frivillige tilbyr veiledning og informasjon om rettigheter, samt mulighet for bistand og beskyttelse, til mulige ofre for menneskehandel. Vi har et tett samarbeid med aktører på feltet.

Personer utsatt for menneskehandel opplever spesielt store utfordringer. Både hverdagen og fremtiden er usikker og fylt med vanskelige avgjørelser og tanker. Manglende fremtidsutsikter skaper og forsterker fysiske og psykiske helseplager. Det å ha noe å fylle dagene med, et nettverk og noe å glede seg til, er svært viktig for den enkeltes psykiske helse. Vi erfarer at lavterskeltilbud er helt nødvendig for denne gruppen. Gjennom våre tiltak jobber vi med å styrke mestringfølelsen og selvtiliten, samt skape sosiale nettverk og positive opplevelser.

«Takk for gaven, men det er dette som er den virkelige gaven. At dere har stelt i stand juleavslutning for meg, at jeg har fått nye venner, har et sted å være, og for den frivillige»

Deltaker etter å ha fått julegave.

Etter fem år med nettverk og leksehjelp opplever vi at våre tilbud betyr mye for mange. Å lære seg norsk eller å lese og skrive, å kunne fullføre grunnskolen, eller å skaffe seg et nettverk har svært stor betydning for den enkelte. Det kan også være av stor betydning for den enkelte å klare å delta på en aktivitet, ha noen å snakke med og en grunn til å komme seg ut døra.

«Jeg liker leksehjelpen. De frivillige er lette å snakke med, jeg kan snakke med dem om alt. De er gode mennesker. Vi kan spise normal mat sammen»

Deltaker på leksehjelpen.

- **88 frivillige** fra Oslo Røde Kors støttet ofre for menneskehandel gjennom leksehjelp, nettverk og samtaletilbud i aktiviteten «Rett til å bli sett – Røde Kors». Til sammen 44 kvinner, menn og barn deltok i disse tre tiltakene.
- **22 frivillige** fra Bergen Røde Kors har bidratt i arbeidet med aktiviteten «Eva».

På slutten av året flyttet vi drop-in-tilbudet vårt til ORKIS ressurscenter for ungdom, og endret navn på aktiviteten for å treffe målgruppen bedre og nå ut til flere. Sentralitet og muligheten for å nå bredere ut til målgruppen har vært argumenter for å flytte aktiviteten. Vi har vært mye i samarbeidsmøter med aktører som enten jobber med menneskehandel til tvangsarbeid eller som møter arbeidsmigranter på ulike måter. Dette har vi gjort for å nå ut til flere, samle erfaringer og forsøke å imøtekomme målgruppens behov. Prosjektet er stadig i utvikling for å dekke behovene vi ser i vår målgruppe, der hvor det er naturlig at vi følger opp.

I mai mottok prosjektet og våre frivillige den prestisjefylte prisen Norges Røde Kors pris til minne om Torstein Dale. Prisen tildeles mennesker som har gjort en betydelig personlig innsats i humanitært eller sosialt arbeid, nasjonalt eller internasjonalt.

Aktiviteter i regi av Bergen Røde Kors

Bergen Røde Kors tilbyr gjennom tiltaket «Eva» en individuell oppfølging av utenlandske kvinner i særlig sårbare livssituasjoner. Gjennom tett samarbeid med kriesenter og andre aktører i hjelpeapparatet, kan de tilby utsatte kvinner ekstra støtte. Hver deltakerkvinne blir koblet opp mot en frivillig kvinne som kan bidra med å navigere i det offentlige hjelpesystemet, som en samtalepartner og til å skape positive opplevelser i hverdagen. I tillegg til den individuelle oppfølgingen tilbys deltakerne ulike gruppeaktiviteter, som yoga, fjellturer, teater og kurs.

Røde Kors satser på økt mangfold

Røde Kors har vedtatt en strategi for økt mangfold og har utarbeidet en mangfoldsveileder som skal bidra til at alle ledd i organisasjonen arbeider for økt mangfold. Her regnes mangfold som et vidt begrep som inkluderer alder, kjønn, etnisitet og funksjonsnivå. Røde Kors ønsker å bygge organisasjonen ut i fra et mangfold som gjenspeiler sammensetningen i befolkningen for øvrig. Det er derfor en målsetting at alle omsorgsaktiviteter gjenspeiler nettopp dette mangfoldet. Gjennom økt mangfold blir også aktivitetene

bedre. Vi har utviklet rekrutteringsbrosjyrer for hvordan det lokale Røde Kors kan rekruttere til økt mangfold ved å samarbeide med minoritetsorganisasjoner, og ved å ta direkte kontakt med enkeltpersoner for å bruke deres ressurser i Røde Kors-aktiviteter. Det er også utarbeidet et eget tre-timers kurs om mangfoldsarbeid i organisasjonen. Mangfoldsperspektivet er innbakt i alle kurs på frivillighets- og tillitsvalgsiden.

Røde Kors

Postboks 1 Grønland, 0133 Oslo
Hausmanns gate 7, 0186 Oslo
Telefon 22 05 40 00 | Telefaks 22 05 40 40
www.rodekors.no